

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologiæ Polemicæ Universæ

Pichler, Vitus

Augustæ Vindelicorum, Anno MDCCXIII.

Art. III. An vera Christi Ecclesia necessariò sit semper Visibilis?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39374

ARTICULUS III.

An vera Christi Ecclesia necessario sit semper Visibilis.

SUMMARIUM.

1. <i>Dura necessitas cogit Lutheranos ad assendum, totam Ecclesiam posse reddi penitus invisibilem & incognitam Mundo.</i> 2. <i>Status questionis.</i> 3. <i>Ecclesia Christi tota nunquam fuit invisibilis.</i> 4. <i>Nec esse potest unquam, ut ex Scriptura S.</i> 5. <i>Ex Patribus,</i> 6. 7. 8. <i>Ex ratione multiplici,</i> 9. <i>Ex principijs proprijs Lutheranorum,</i>	10. <i>Et ex Confessione Augustana solide evincitur.</i> 11. <i>Exceptio & explicatio Gerardi prorsus misera est ex varijs capitibus.</i> 12. <i>Cui nec Scriptura patrocinetur.</i> 13. <i>Nec hilo melior est exceptio M. Harder Praeconi Augustani.</i> 14. <i>Aliud Gerardi sophisma eluditur, & retorquetur.</i> 15. <i>Uti & argumentum ex ratione petitum.</i>

Sciendum 1. Miseros Lutheranos, Calvinistas &c. questione illa, ubi nam fuerit vera Christi Ecclesia ante Lutherum, Calvinum &c. ita vexari, urgeri, & eò durae necessitatis adigi, ut dicere debeant, eam per mille & amplius annos fuisse quidem, sed occultam & invisibilem Mundo. Cum enim cum Gerardo de Ecclesia c. 8. n. 86. c. 9. n. 104. Ecclesiam Catholicam, seu Universalem, deficere, & omnino interire non posse statuunt, omnes Ecclesias Particulares, adeoque totam visibilem Ecclesiam obscurari posse docent nube corruperetam, errorum, scandalorum, haeresum, persecutionum &c. atque in eum statum redigi, ut splendor & claritas ejus exterior deficiat, nec

superfit illustris & conspicuus aliquis cætus, qui puro Verbi ministerio publice sonante gaudeat; quamvis interim semper superint aliqui, fundamentum fidei retinentes, soli Deo noti; cum Deus etiam per corruptum Verbi Divini ministerium filios & filias, ad Catholicam invisibilem Ecclesiam pertinentes, generare valeat; licet pauci sint ac publice incogniti, qui corrupto ubique Verbi ministerio, & publico Religionis exercitio cessante, simplicem Verbi ductum sequentes Spiritus S. directione in veritate & fide sanctificantur, & ab erroribus fundamentalibus immunes perseverant &c.

Sciendum 2. Statum questionis 2. versari in hoc, utrum vera Christi Ec-

clesia Universalis & tota fuerit aliquando, aut saltem esse possit, tam occulta, ut tantum pauci, &que alijs incogniti, reperiantur veram Christi fidem profitentes. Dico, *universalis & tota*, quæ scilicet complectatur omnes Christi fidem profitentes; nam Ecclesias particulares singulas posse obsecrari erroribus, & omnino deficere, libenter fatemur; omnes autem simul sumptas, seu totam Christi Ecclesiam ita coram Mundo unquam latuisse aut latere posse, ut videri & sensibus percipi nequeat ubinam locorum, aut quinam certus hominum sit vera Christi Ecclesia, constanter negamus. Plurimum interest, hoc effugium Lutheranis & alijs Apostatis per solida argumenta præcludere, eorumque falsam sectam ex his latebris protrahere. Quo facto patebit evidenter, quam ea nuda sit omni veritate, imò & veritatis specie. Proin

4. Dico 1. Vera Christi Ecclesia nunquam fuit invisibilis, hoc est, ita latuit, ut sciri non potuerit, ubi & quinam certus veram Christi fidem profiteatur. Probatur 1. Vera Christi Ecclesia semper fuit, & adhuc est, Romano-Catholica, ut cap. 2. palam fiet: sed ista nunquam fuit invisibilis, cum in ea semper vigeret publica Verbi Divini prædicatio, publica fidei professio, publica Sacramentorum administratio & perceptio, publicum Sacrificij, Altaris aliorumque Religionis actuum exercitium, & externum Regimen Episcoporum, præsertim in continua, totique Mundo conspicua summorum Pontificum successione, ut e-

videnter patet ex historiarum monumentis, ex certa & constanti fama &c. Neque hæc publica pastorum & ovium officia, externa circa res fidei commercia, successionem Pontificum &c. disturbare potuerunt gravissime, ac plurimæ persecutiones; nam tempore Diocletiani, qui unus omnium durissime favijt in Christianos, trecenti Episcopi in Concilio Sinuesiano congregati sunt anno 303. in causâ Marcellini Papæ. Imò ejusmodi persecutiones Ecclesiam Christi reddiderunt splendidiorē, notiorē Mundo & nominatiorē. Probatur 2. Vera Christi Ecclesia nunquam potest fieri invisibilis: ergo hæctenus nunquam fuit invisibilis. Ant. prob. statim. Nam.

4. Dico 2. Vera Christi Ecclesia non potest esse invisibilis, & penitus Mundo incognita. Prob. 1. ex Scriptura S. ex qua sola Adversarijs placet ordinariè sua argumenta depromere. Jam sic argumentor. Quotiescunque Scriptura vel *Ecclesiam* nominat expressè, vel illius claram facit mentionem in utroque Testamento, toties loquitur de certu hominum visibili, nec ullus potest ab Adversarijs asserri textus, clarè loquens de Ecclesia, qui commode explicari possit de Ecclesia Christi invisibili: ergo Christus fundavit Ecclesiam visibilem, qualem autem Christus fundavit, talis permanere semper debet. A. prob. adducendo textus utriusque Testamenti v.g. sequentes: *Dic Ecclesia: si Ecclesiam non audierit &c. Matth. 18. v. 17. Attendite vobis & universæ gregi, in qua vos Spiritus S. posuit Epif-*

Episcopos regere Ecclesiam Dei. Act. 20. v. 28. *Hac tibi scribo, Timothee, ut scias, quomodo te oporteat conversari in Domo Dei, qua est Ecclesia Dei vivi, columna & firmamentum Veritatis.* 1. Tim. 3. v. 15. *Ascendit Paulus, & salutavit Ecclesiam.* Act. 18. v. 22. *Super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam.* Mat. 16. v. 18. Textus Antiqui Testamenti sunt. *Cur adduxisti Ecclesiam Domini in solitudinem?* Num. 20. v. 4. *Convertitque Rex faciem suam, & benedixit omni Ecclesiae Israel; omnis enim Ecclesia Israel stabat.* 3. Reg. 8. v. 14. *Erit in novissimis diebus paratus mons domus Domini in vertice montium &c. & fluent ad eum omnes gentes &c. & docebit nos vias suas &c.* Isa. 2. v. 2. 3. *Et datus perpetuum seriam eis, & scient in gentibus semen eorum, & germen eorum in medio populorum: omnes, qui viderint eos, cognoscent illos, quia isti sunt semen, cui benedixit Dominus.* Isa. 61. v. 9. *Aperientur portae tuae jugiter: die ac nocte non claudentur, ut afferatur ad te fortitudo gentium, & Reges earum adducantur: gens enim & regnum, quod non servierit tibi, peribit.* Isa. 60. v. 11. 12. Hi & similes textus manifestè loquuntur de Ecclesia visibili; nam alloqui, audire, regere Ecclesiam, in ea conversari &c. Præterea pascere, docere, prædicare, arguere, corrigere peccantes, baptizare, & alia Sacramenta ministrare (ad quæ officia hortatur Scriptura Pastores Ecclesiae) non possunt intelligi de cætu invisibili & occulto. Afferant Adversarij vel uni-

cum textum tam clarum pro Ecclesia Christi invisibili, si viri sint. Certè Jo. Bapt. Crophius, tam rerum peritus, quam fortis assertor veritatis, qui ante aliquot annos hic Augustæ ad Catholicam fidem reversus est, in *seiner Erinnerung* anno 1695. edita, testatur, se sæpius Augustanæ Ecclesiae Lutheranae alumnos, & Prædicantes (suos ante familiares) in privato colloquio provocasse, ut vel unicum textum ex novo vel antiquo Testamento afferant, in quo clarè appareat, per vocem *Ecclesia* significari Communitatem aliquam invisibilem, Mundo incognitam, seu cætum hominum sanctorum duntaxat. Sed nihil impetravit.

Confirmatur. Ecclesia Christi dicitur esse *quasi supra montem posita*, quæ abscondi non potest. Mat. 5. *Lucerna, quæ non ponitur sub modio, sed super candelabrum.* Mat. 5. Luc. 11. *Sed, in quo Deus posuit tabernaculum suum.* Psal. 18. *Sagena congregans bonos & malos Pisces.* Mat. 13. *Area, ubi triticum miscetur cum paleis.* Mat. 3. *Corpus, quod habet diversa membra.* Eph. 1. Coloss. 1. 1. Cor. 12. Ergo Ecclesia est visibilis, & conspicua, nec solos complectitur Sanctos, soli Deo notos.

Probatur 2. ex Patribus. S. Augustinus L. 2. contra Petil. c. 104. ait: *Ecclesia certum signum hoc habet, quod abscondi non potest.* Item ep. 170. appellat. *Civitatem supra montem, de qua Dominus ait in Evang. quod abscondi non possit.* S. Chrysost. hom. 4. de verbis Isa. *Vidi Dominum, apud Canis.*

Canif. de fide & Symb. in art. 9. Facilius est saltem extinguere, quam Ecclesiam obscurari. Similia habent alibi, uti & alij PP. Origenes, Cyprianus, Cyrillus &c. quos brevitatis causâ omitto.

6. Probatur 3. ex ratione. Extra veram Christi Ecclesiam nemo potest salvari, ut etiam tenent Lutherani &c. Omnésque tenentur huic Ecclesiae se adungere sub periculo aeternae damnationis: ergo haec Ecclesia debet esse visibilis & conspicua; aliás enim jure se possent aliquando excusare infideles, ac dicere ad Deum: Domine, quomodo potuimus invenire veram Ecclesiam tuam, illique nos adungere, cum scire non potuerimus, in quo Mundi angulo latuerit? Respondet Gerardus de Ecclesia n. 34. Externam societatem non esse necessariam, modò interiùs rectè credatur in Christum &c. Sed contra: *quomodo rectè credent sine Pradicante veram Christi doctrinam? quomodo autem predicabunt veram Christi doctrinam, si ubique, ubi sonat Verbum Divinum, ministerium sit corruptum & depravatam? Quomodo interiùs purè potest credere, qui corruptam ab extra haurit doctrinam? Quomodo & ubi possunt infideles veram haurire doctrinam, & puram Evangelij aquam, si omnes fontes sint turbati, omnes Ecclesiae, quae sunt visibiles, & à quibus hauriendum, sint depravatae, haeresibus infectae &c. Ergo debet dari aliqua Christi Ecclesia, quae sit incorrupta & sanam propinet doctrinam fidei, & quidem visibilis, itaque Mundo cognosci-*

bilis, ut omnes, qui voluerint, eam invenire possint.

7. Confirmatur. Ubi non traditur ac manifestatur hominibus vera fidei doctrina, ibi non est vera Christi Religio; sed Ecclesia invisibilis & latens, in qua ministerium Verbi ubique corruptum est, non tradit, nec manifestat hominibus veram fidei doctrinam, eamque sinit perire: ergo vera Christi Religio non est. Talis enim Ecclesia non esset columna & firmamentum veritatis, nec arbor bona, hoc ipso, quòd non faceret fructus bonos.

8. Probatur 4. ex alia ratione. Vel occulti illi fideles, in quibus consistit Ecclesia Catholica invisibilis juxta Adversarios, profitentur exteriùs suam, quam habent in animo, veram fidem, vel non profitentur, sed communicant cum infidelibus in externo Religionis exercitio? Si profitentur exteriùs suam fidem veram, hoc ipso Ecclesia non amplius erit invisibilis, cum ex ista professione externa possit dignosci cætus fidelium. Si non profitentur exteriùs, sed simulant fidem aliam, & in externo Religionis exercitio communicant cum infidelibus; tunc sunt meri hypocritae, homines scelerati, perfidi, & salutis incapaces, juxta illud Christi: *Omnis, qui negaverit me coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo.* Mat. 10. v. 33. Et juxta illud Pauli: *Corde creditur ad justitiam; ore autem confessio fit ad salutem.* Rom. 10. v. 10. In ejusmodi autem meris hypocritis, sceleratis, cælo

cælo proscriptis utique non potest consistere vera Christi Ecclesia.

Respondet Gerardus n. 103. sufficere confessionem fidei internam, nec esse necesse, ut confessio fidei semper fiat publicè, & ut veri fideles se prodant suis hostibus, uti fecerunt multi Sancti tempore persecutionum. Sed contra est 1. quamvis subinde liceat dissimulare veram fidem, nunquam tamen licet simulare aut profiteri falsam externo commercio cum infidelibus circa actus Religionis: sicut nunquam licet adolere exterius tantum thus Idolis. Atqui illi, in quibus juxta Lutheranos ante Lutherum consistebat vera Ecclesia invisibilis, exterius communicabant in usu Sacramentorum, Sacrificio Missæ, orationibus pro Defunctis, in jejunijs, Festis celebrandis &c. cum Ecclesia Romano-Catholica, quam tamen dicunt fuisse falsam Religionem. 2. Illa ipsa abstinentia à communicatione externa cum infidelibus est sufficiens sæpe confessio veræ fidei, uti fuit apud tres pueros Babylonicos, statuam Nabuchodonosoris adorare nolentes, & apud 7000. virorum, qui tempore Eliæ non curaverunt genua cum Idololatriæ ante Baal. Atqui à communicatione cum Papistis, quos dicunt fuisse hæreticos, non abstinuerunt isti latibularij fideles ante Lutherum &c. 3. Unde scit Gerardus, eos, quos ait esse, aut fuisse veros fideles, sed occultos, quod interiùs professi sint aliam fidem, quam exteriùs, aut nunc prædicantur; cum id solus Deus noverit? 4. Nunquid hoc ipsum, quod dicit Gerardus, possunt etiam dicere Calvinistæ, & quicumque

R. P. Pichler Theol. Polemica.

alij Apostata, ac Hæretici, asserentes, quod interiùs professi sint suam ipsorum fidem plurimi & continuò à temporibus Apostolorum?

Confirmatur ex principijs Lutheranorum profusè efficaciter. Juxta Lutheranos, saltem modernos plerosque, vera fides non datur, ubi nulla datur bona opera tanquam signa & effectus veræ fidei. Ita Lomerus & alij sæpe. Atqui per ejusmodi opera bona tanquam signa & effectus redditur exteriùs sensibilis & cognoscibilis fides interna: ergo ubi datur vera Ecclesia, hoc ipso ea debet esse exteriùs sensibilis & cognoscibilis, adeoque visibilis: ergo in principijs Lutheranorum implicat Ecclesia invisibilis. Ex altera parte coguntur admittere, eam etiam nunc & temper debere esse invisibilem, cum juxta ipsorum principia de nullo caru externo & particulari constet, quòd sit vera & infallibilis Ecclesia Universalis autem seu Catholica Ecclesia juxta ipsos cognosci nequeat, quòd comprehendat solos verè credentes & Sanctos, ubicunque locorum dispersos, etiam extra communitates, qui soli Deo sint cogniti. Consequentet coguntur miseri admittere contradictoria, & devorare hircocervum.

Probatut 5. ex Confessione Augustana, quæ est primus liber Symbolicus Lutheranorum, & in quem jurant. Illa art. 7. sic docet, *quod una sancta Ecclesia perpetuò mansura sit, in qua Evangelium purè docetur, & rectè administrantur Sacramenta.* Ibi tria docentur. 1. Perpetuitas Ecclesiæ, quam nos art. precedenti stabilivimus.

Z.

2. P. 10.

2. *Visibilitas*, quia doceri Evangelium, & Sacramenta, quæ ex essentia sua sunt signa sensibilia, administrari non possunt nisi sensibiliter & à cætu visibili. Adcoque Ecclesia *perpetuo mansura eum administratione Sacramentorum & pura predicatione* verè est Ecclesia semper visibilis. 3. *Infallibilitas*; ubi enim Evangelium *purè* docetur, & *rectè* administrantur Sacramenta, non deficit Ecclesia in vera doctrina, de qua infallibitate nos art. sequente. Hic autem ex principijs Lutheranorum, & Confessione Augustana *Visibilitatem* Ecclesie, & quidem *perpetuam*, consequenter infallibilitatem perpetuam Ecclesie Visibilis, evidenter sic demonstro. Juxta Augustanam Confessionem & Lutheranorum interpretationem hæc duo, *purè doceri Evangelium*; & *rectè administrari Sacramenta*, essentialiter conveniunt verè Ecclesie, tanquam proprietates, ut vocant, quarto modo, uti in homine est visibilitas: ergo hæc duo debent semper convenire verè Ecclesie; proprietas enim quarto modo est id, quod omni, soli, & *semper* convenit: ergo vera Ecclesia *perpetuo* debet esse *visibilis*, & *infallibilis*; cum evidenter repugnet, Evangelium purè doceri, & Sacramenta rectè administrari invisibiliter, illamque Ecclesiam errare in doctrina fidei, quæ purè docet &c. Ergo Visibilitas non est accidens separabile ab Ecclesia, sed proprietas essentialiter connexa.

Confirmatur ex art. 8. Augustanae Confessionis, ubi sic dicitur: *Quamquam Ecclesia proprie sit congregatio Sanctorum, & verè credentium, ta-*

men cum in hac vita multi hypocrita & mali admixti sint &c. Subsumo: atqui credentes sunt homines utique visibiles, & quidem tam *verè* credentes, quorum fides operatur per dilectionem, quam hypocrite & mali, quorum fides mortua est.

Respondet quidem Gerardus 1. num. 11. quam Ecclesiam ita latere, quin saltem ab aliquibus conspiciatur, si non à toto mundo, saltem à pijs Confessoribus conjunctim exultantibus, latentibus in cavernis &c. 2. Fore semper quidem pastores & oves, qui se mutuò agnoscent, sed non fore conspicuos semper toti mundo in loco illustri, & in successione visibili. 3. Nunquam in mundo manere solum invisibilem Ecclesiam, & à visibili Ecclesia separatam, cum extra cætum vocatorum frustra querantur electi & sancti. 4. Verè fideles invalescentibus persecutionibus & hæresibus ad eam paucitatem & tenebras redigi, ut, licet sibi mutuò sint noti, tamen nullum constituent amplius cætum *illustrem, splendidum*. Ita ille varijs in locis, nominatim c. 8. de Ecclesia n. 86. in LL. Theol. item n. 97. n. 101. &c.

Verum Gerardus imprimis contradicit tum sibi tum alijs. Lutheristis, qui dicunt, totam & Universalem Ecclesiam posse latere, inò debere latere juxta ipsorum argumenta, cum solus Deus possit cognoscere, quinam sint verè fideles, & fides, per quam constituuntur justi & sancti, tanquam actus internus ab hominibus videri nequeat, etiam proximè adstantibus & simul exultantibus; item cum vera & Catholica,
Ec-

Ecclesia apud ipsos sit congregatio *Sanctorum*; quinam autem sint veri Sancti, nemo novit nisi Deus. 2. Si semper debeant esse aliqui verè fideles, sibi noti, aliqui pastores & oves, & Ecclesia invisibilis nunquam possit separari à visibili &c. Dicit Gerardus, quinam & ubi locorum, in qua urbe, quo tempore &c. vixerint, quomodo sint appellati &c. in quo mundi angulo latuerit hæc visibilis Ecclesia, invisibili sociata. Quæ cum assignare nequeant Luthericæ, per bina ferè sæcula jam provocati, quid aliud faciunt, quam fingendo se & alios fallunt ac perdunt? 3. Hæc ipsa possunt dicere Calvinicæ & alij Apostatae, scilicet semper fuisse aliquos, sibi invicem notos, & Ecclesiam invisibilem eum visibili conjunctam, quæ Calvini, Zwinglij &c. doctrinam professæ sit. 4. Status quæstionis non est, utrum Ecclesia Universalis possit devenire in eum statum, ut propter persecutiones non amplius sit certus valde *illustris* & *splendens*, publico exercitio Religionis ubique prohibito à tyrannis &c. ut factum est primis sæculis, quibus Imperatores Ethnici Christianos ubiq; prohibebant Christum profiteri, Christianitatem radicibus extinguere conantes, irritò tamen conatu, cum inde secuta sint gloriosa Martyria, & majora Christianitatis incrementa. Sed quæstio est, utrum Ecclesia aliquando possit in tam miserabilem statum devenire, ut nullus amplius sit hominum certus, qui publicè ac exteriùs profiteatur fidem veram & Catholicam, Sacramentis non amplius ritè utatur, nec suos

R. P. Pichler Theol. Polemica.

Pastores, præsertim summum Pontificem agnoscat amplius, ei que obediat. Hoc fieri posse Catholici negant & pernegant, Lutherani, & alij Sæctarij nesciunt, quid dicant, dum veritati reluctari conantur.

Ob. 1. ex Scriptura, in qua comparatur Ecclesia 1. *Thesauro abscondito*. 2. *Regno Dei*, quod est *intra nos*. 3. *Luna*, quæ sepe redditur *invisibilis*. 4. *Mulier fugienti in solitudinem*: ergo. Confirmatur. Textus, quos supra adduximus pro visibilitate Ecclesie, multi loquuntur solum de Ecclesia Particulari; hic autem quæstio est de Universali, seu Catholica: ergo nihil probant. R. ad 1. Comparatur thesauro abscondito, non ideo, quia latet, sed ideo, quia inventa dicitur & delectatur, ut thesaurus inventus, qui inventor priùs erat incognitus. Ad 2. Regnum Dei dicitur esse intra nos quoad fidem internam, & dona spiritualia, non tamen quoad externam fidei professionem &c. sine qua nec illa haberi possunt apud adultos. Ad 3. Comparatur Luna, non ideo, quasi aliquando obscuratur tota, ac invisibilis reddatur, sed 1. quia habet lumen suum doctrinæ & sanctitatis à Christo. sicut luna suam lucem à sole. 2. Quia ex parvo initio crevit in magnam perfectionem, ut videmus crescere lunam. 3. Quia patitur vicissitudines suas, nimirum pacis & persecutionis, tranquillitatis & tumultuum, ut luna suas; utique enim non omni tempore est æqualis splendor Ecclesie, sed aliquo modo etiam obscurari, & suas quasi eclipfes pati potest, non tamen ita, ut videri & digno-

Z 2

sci

sci exterius nequeat amplius; sed semper ejus lux penetrabit nebulas & nubes persecutionum, quantacunque ha fuerint. Nimirum si fiat in Scripturis comparatio alicujus rei cum altera, non fit in omnibus, sed plerumque tantum in uno vel altero. In quo autem fiat, desumi debet ex circumstantijs, & judicio Patrum ac Ecclesiae. Ad 4. Tempore Antichristi, pro quo intelligunt Patres illam comparationem Apoc. 12. fugient quidem multi fideles in solitudinem, & ibi se abscondent ad evitandas persecutiones, non tamen omnes; multi enim palam profitentes fidem Christi resistunt fortiter Antichristo ad profusionem sanguinis & vitae usque. Atque sic Ecclesia non tantum non ignorabitur, sed ubique magis personabit propter fortitudinem Martyrum &c. sicut olim factum est tempore persecutionum.

Ad confirmationem. Sit, quod aliqui textus intelligendi sunt immediate de Ecclesia Particulari, id tamen nihil obest, sed magis confirmat nostrum argumentum; si enim Ecclesia Particularis non potest esse invisibilis, multo minus poterit Universalis, Catholica, & tota. Particulares quidem Ecclesias posse omnino deficere, ac in errores labi, fatemur, non tamen possunt reddi invisibiles, & tamen simul perdurare, & esse partes verae Ecclesiae seu Universalis; quippe ille cætus, qui desinit exterius profiteri fidem, usurpare ritè Sacramenta, obedire legitimo Capiti, desinit pariter esse Ecclesia particularis, seu esse pars Ecclesiae Universalis.

Ob. 2. Status questionis non est,

utrum Ecclesia debeat semper esse visibilis (hoc est, cognoscibilis ab hominibus) *in potentia*; de hoc enim nemo dubitat: sed utrum semper debeat esse visibilis *actu*, hoc est, talis, ut ex signis suis, pura predicatione Verbi Divini, administratione Sacramentorum, & publico Religionis exercitio ab hominibus cognoscatur actu. Hoc posterius negant Protestantes, & probant 1. quia tota Ecclesia olim latuit in Arca Noë, ita ut à nemine videretur actu. 2. Quia tempore Eliae non videbantur actu illa 7000. virorum, qui non adorant Idolum Baal. 3. Quia Ecclesia est Corpus Christi, consequenter omnia ejus vera membra debent esse viva, hoc est, habere veram fidem internam, & justitiam: atque hominibus citra specialem revelationem innotescere non potest, quinam sint talia membra, scilicet notitia distincta de quolibet in particulari, quamvis innotescere possit notitia confusa & in genere, seu tali notitia, vi cuius cognoscamus, in illo cætu, in quo videmus purè predicari Evangelium & ritè administrari Sacramenta, esse aliquos verè fideles, & aliqua saltem viva & vera membra Ecclesiae, licet veros fideles non possimus distinctè discernere ab hypocritis & membris mortuis, eandem fidem exterius profitentibus. Porro promissiones, quibus tam in V. quam in N. T. promittit Ecclesiae suam assistentiam Deus, pertinent quidem ad Ecclesiam *visibilem*, non tamen *quæ visibilem*, sed *quæ veram, vivam, & dilectam Sponsam*, juxta illud Osæ 2. *Sponsabo te mihi in justitia, & iudicio, & in misericordia, & sponsabo te mihi*

infido. Quod utique non spectat ad hypocritas, quia non sunt Sponsa Christi, non in iustitia &c. Ita videtur sentire M. Harder A. C. Senior & Pastor ad S. Annam Augustæ, apud M. Lomer in *Banier* p. 147. & seqq. licet perobscure proponat in lingua Germanica.

R. Omnino Ecclesiam Christi semper debere esse talem, ut ex prædicatione Verbi Divini, ex Sacramentorum administratione, & ex obedientia erga summum Caput, *actu* videri, & ab omni alio actu discerni etiam ab hominibus possit. Quæ M. Harder assertit in oppositum, prorsus vana & inepta sunt. Ad 1. R. Tota Ecclesia in Arca Noe utique actu erat cognita ijs, qui erant in Arca: extra Arcam nemo supererat, cui posset vel deberet esse cognita. Ad 2. Tempore Eliæ illa 7000. satis cognoscabantur actu ab illis, qui viderant, eos non curvâsse genua coram Baal, licet Elias id ignoraverit. Deinde illa 7000. non erant tota Ecclesia, sed tantum pars, cum superasset Regnum Juda, de quo publicè constabat, eo tempore perseverâsse in fide. Ad 3. patet ex art. 1. quod etiam peccatores sint vera, & suo modo viva, membra Ecclesiæ seu Corporis Christi. Quod additur de notitia confusa & distincta verorum fidelium, verum quidem est; nec enim nos aliud dicimus, quàm quod semper debeat dari in mundo talis aliquis cætus, in quo sensibilibiter doceatur Evangelium, admittantur Sacramenta &c. & quod in illo cætu sint aliqui saltem veri fideles, & viva membra, non solum quoad externam fidei professionem & usum Sacramentorum, sed etiam quoad fi-

dem internam, charitatem, & sanctitatem; quinam autem in particulari sint isti veri fideles & sancti, *distinctè* dignosci ab hominibus certò non posse fate-mur, *confuse* tamen certò nos cognoscere dicimus, aliquos in hoc cætu esse verè fideles & verè sanctos. Itaque quoad hoc rectè dicit M. Harder, sed pessimè consultit suæ causæ, & ipsemet se prodit, latebrâsque, quas quærent Protestantes per suam Ecclesiam invisibilem, deserit, & capitur. Mox enim quæro, ubinam locorum fuerit ante Lutherum iste cætus visibilis, de quo saltem *confuse* constabat, quòd in eo saltem aliqui verè fideles & verè sancti fuerint, licet distinctè non constiterit, quinam in particulari essent tales? Certè non alium poterit assignare talem cætum, nisi Romano - Catholicum, à quo impiè desciverunt. Adeoque incidit M. Harder in quæstionem illam *vexatam*, qua toties jam sunt vexati Protestantes, ut edicant, ubi fuerit eorum Ecclesia ante Lutherum per mille & amplius annos? Frustra confugiet ad Ecclesiam invisibilem, quam jam deseruit, frustra ad infantes, simplices, Hufitas &c. ut videbit c. 2. hujus tractatûs de Nota Antiquitatis.

Denique dum dicit, promissiones factas Ecclesiæ pertinere ad Ecclesiam *visibilem*, non tamen *quâ visibilem*, nescit, quid dicat. Modò enim promissiones factæ sint non alteri, nisi *visibili* Ecclesiæ, sive dein vocetur *quâ*, sive *quâ* visibilis, quod denique delin-it in quæstionem nominis, non ultra poscimus quidquam. Licet enim promissiones non factæ sint Ecclesiæ *quâ*

complectenti solos peccatores, facta tamen sunt quæ complectenti peccatores simul & aliquos saltem justos, & fidem exterius profitenti; nam sine externa fidei professione nullus est cætus verè credentium, verè sanctorum; licet propter verè sanctos principaliter factæ sint promissiones. Ferè sicut privilegia, alicui civitati concessa, censentur esse concessa toti communitati civium, quæ easdem leges & statuta observantium saltem exterius, & sic quæ visibili, licet non omnes cives sint probi, propter quos quidem principaliter data sunt privilegia; non tamen excluduntur improbi, quamdiu exterius præstant ea, quæ sunt præstanda.

44. Ob. 3. Ecclesia Christi, de qua agimus, est *Militans*: sed quæ Militans est invisibilis; quia milita, quam exercemus, est spiritalis, & cum demonibus, qui sunt invisibiles: ergo Ecclesia est invisibilis. Ita subtilizat Gerardus, sed parùm solidè. Nam R. 1. N. C. Syllogismus enim habet quatuor terminos, & procedit à *secundum quid ad simpliciter*; licet enim Ecclesia secundum aliquam rationem nempe quæ militans, esset invisibilis, propterea tamen non esset simpliciter invisibilis; sicut homo, licet quæ ratiocinans sit invisibilis, non tamen est simpliciter invisibilis. Unde argumentum est simile huic sophismati: homo est ratiocinans: sed quæ ratiocinans est invisibilis, quia ratiocinans dicitur propter actus rationales, qui sunt spirituales & invisibiles: ergo homo est invisibilis. Deinde Christiani non tantùm militant

contra demonem, sed etiam contra carnem & mundum, qui sunt hostes visibiles, item adhibent non solum arma spiritualia, sed etiam sensibilia, ut sunt Sacramenta, opera pia externa &c.

Dices. Præcipuus Ecclesiæ cultus est spiritalis & internus: ergo ex illo debet Ecclesia denominari invisibilis; cum à potiori fiat denominatio. R. N. C. & retorq. argum. præcipui actus hominis sunt interni & spirituales: ergo homo debet denominari invisibilis. Non omnis effectus potest tribuere omnem denominationem suam causæ, præsertim inadæquatæ; aliàs homo deberet etiam dici irrationalis, mortuus &c. quia elicit operationes aliquas non rationales, non vitales &c. Item sol deberet denominari vivus, quia concurrat ad generationem viventium effectivè juxta probabilem sententiam Philosophorum.

Ob. 4. Quod creditur, non videtur: Ecclesia creditur, quia in art. 9. Symboli Apostolici dicimus, *credo Ecclesiam*: ergo non videtur. R. 1. Retorq. argum. quod creditur, non videtur: sed Scriptura Sacra & Divina creditur: ergo non videtur: ergo Lutherani habent Scripturam Sacram invisibilem. R. 2. D. M. quod creditur, non videtur secundum id, secundum quod creditur. T. M. secundum aliud. N. M. & D. m. Ecclesia creditur, quatenus vera est, & Ecclesia Christi. C. m. quatenus est cætus hominum certam fidem profitentium &c. N. m. Sicut Scripturam credimus, quatenus Dei est, & Sacra, videmus autem, quate-

mus est collectio & dispositio characterum. Et sicut Christus credebatur quoad Divinitatem ab Apostolis, videbatur quoad Humanitatem. R. 3. N. M. Potest enim id ipsum, quod scitur, credi; sic enim Philosophi credunt Deum, quem tamen sciunt existere; ita, quamvis vera Christi Ecclesia, etiam qua vera est & Christi, videretur, ut de ea evidenter constaret; ut aliqui volunt, tamen posset adhuc credi.

Dices. Forma essentialis Ecclesiae est vera fides; sed ista est invisibilis: ergo Ecclesia est invisibilis. R. Retorq.

argum. Forma essentialis hominis est anima: sed anima est invisibilis: ergo homo est invisibilis. Hem sophisma! In praemissis sermo est de parte constitutiva verorum fidelium, consequenter Ecclesiae, in conclusione sermo est de tota Ecclesia: sunt igitur iterum quatuor termini. Fides est quidem forma denominans fidelem, non tamen est tota denominatio, seu totus fidelis, multo minus congregatio fidelium; sed ad hoc requiruntur etiam homines visibiles, fidem profitentes, Sacramentis ritè utentes.

ARTICULUS IV.

An vera Christi Ecclesia necessario sit infallibilis?

SUMMARIUM.

1. 2. Status questionis.	12. Trimembris obiectio Lomeri quatuor complectitur mendacia.
3. Ex eius decisione pendet summa rei.	13. Promissiones de Ecclesia infallibilitate non sunt conditionatae.
4. Quid Gerardus tricetur circa statum questionis.	14. Neque facta sunt Ecclesia invisibili.
5. Ecclesia Christi hactenus nunquam erravit in rebus fidei.	15. Neque Ecclesia Romana est Particularis sub omni ratione.
6. Nec errare potest unquam, ut Scriptura S.	16. Neque ex errore voluntatis rectè inferitur error intellectualis totius Ecclesiae.
7. Symbolum Apostolicum,	17. Neque Catholici faciunt circulum vitiosum probando infallibilitatem Ecclesiae.
8. Communis sensus fidelium, & SS. PP.	18. Bene tamen Lutherani in resolutione sua fidei.
9. Ipse Lutherus,	
10. Et clara ratio irrefragabiliter docet.	
11. Nullis quorundam exceptio.	